

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: *Rivista Italiano di Sienza Politica*

Putten, J. van

Citation

Putten, J. van. (1972). Boekbespreking van: *Rivista Italiano di Sienza Politica*. *Acta Politica*, 7: 1972(3), 384-385. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3449381>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3449381>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

weer ver van verwijderd bleef, was niet meer dan een intuïtieve notie die nooit de status van analytisch instrument heeft bereikt.

Het is ongetwijfeld een grote verdienste van Mokken dat hij erin geslaagd is het oorspronkelijke model te herformuleren en stochastische termen en tegelijkertijd de milde vooronderstellingen die aan het model ten grondslag lagen heeft kunnen behouden. De hiertoe noodzakelijke elementen heeft hij grotendeels ontleend aan Lazarsfeld's „latent structure analysis” en aan het item-analyse model van Rasch. Door deze herformulering blijkt het mogelijk toetsingscriteria voor de „goodness of fit” van het model op empirische gegevens te ontwikkelen welke aan het model zelf kunnen worden ontleend.

De kern van deze herformulering is gelegen in de introductie van het begrip dubbele monotoniciteit of holomorfie ter aanduiding van een model waarbij de waarschijnlijkheid van een positief antwoord zowel stijgt bij toename van de subject-parameter als daalt bij stijgende item-moeilijkheid. In termen van „latent structure analysis”: het model werkt met „trace-lines” waaraan slechts twee restricties worden gesteld: zij moeten een monotoon niet-dalend verloop vertonen en zij mogen elkaar niet snijden.

Uit het aldus geherformuleerde model worden vervolgens criteria gedestilleerd voor — de schaalbaarheid van elk item en de set items als geheel (Loevinger's coëfficiënten H_i en H);

— statistische toetsen op deze grootheden, en

— een toets op de veronderstelling van holomorfie.

En passant wordt vermeld hoe het door de auteur ontwikkelde computer-algoritme tevens gebruikt kan worden als techniek van cluster-analyse.

In de eerste vier hoofdstukken van het boek, die een hoge graad van wiskundig-statistische scholing vragen, worden de grondslagen gelegd voor het model en de bijpassende toetsingsprocedures. In hoofdstuk 5 — a class of scaling procedures — worden in een wat eenvoudiger terminologie het model en de analytische procedures weergegeven. In het tweede deel, dat vier hoofdstukken omvat, wordt een aantal gevarieerde toepassingen gegeven. De hoofdstukken vijf tot en met negen zijn zeer goed te lezen zonder van de eerste vier hoofdstukken te hebben kennis geonmen.

Mijn oordeel over de betekenis van Mokken's dissertatie is in het bovenstaande voldoende naar voren gekomen. Er zou nog aan kunnen worden toegevoegd dat geen onderzoeker die van Guttman-achtige modellen gebruik maakt het zich kan veroorloven geen kennis te nemen van deze nieuwe ontwikkelingen.

Ph. Stouthard

Rivista Italiana di Scienza Politica, Anno I, Numero 1, Aprile 1971

Uitgave Società editrice il Mulino, Bologna, Via Santo Stefano, 6

Abonnementsprijs per jaar L. 5.000 (buitenland L. 6.000); losse nummers L. 2.000

In de loop van het vorig jaar verscheen in Italië het eerste nummer van een nieuw politicologisch tijdschrift, Rivista Italiana di Scienza Politica. Het zal, zo werd in het eerste nummer aangekondigd, drie maal per jaar verschijnen met een omvang van ongeveer 240 pagina's per nummer. Directeur is Giovannine Sartori (Centro Studi di politica comparata, Firenze, Via Laura, 60), hoofdredacteur Gianfranco Pasquino, Bologna.

In een inleidende beschouwing schrijft Sartori, dat het in Italië niet ontbreekt aan tijdschriften die zich bezig houden met de politiek. Maar wel ontbreekt, of

liever ontbrak, een tijdschrift voor politieke wetenschap, dat uitdrukkelijk en heel speciaal gewijd is aan de studie van de politiek *sub specie scientiae*. Sartori behandelt dan verder de vraag waarom hij zoveel waarde hecht aan de term politieke wetenschap. Hij gebruikt haar om datgene wat hij nastreeft, empirische kennis van de politiek, duidelijk af te grenzen van datgene, waarvan ze de erfgenaam is — en waartegen zij zich dikwijls keert — de politieke filosofie.

Sartori vergelijkt het blad met twee 'naamgenoten', The American Political Science Review en de Revue française de Science Politique. Het Italiaanse tijdschrift zal zich ergens tussen beide in bevinden: minder technisch vergeleken met het noord-amerikaanse model, meer 'rigoreus' vergeleken met het franse model.

Het blad is geboren, aldus nog steeds Sartori, rond de z.g. florentijnse school, die overigens geen school beoogt te zijn, laat staan een sekte. Dat niettemin van florentijnse school wordt gesproken vloeit voort uit het feit, dat aan de faculteit voor politieke wetenschap 'Cesare Alfieri' in Florence het onderwijs in de politieke wetenschap in Italië is begonnen. Het behoren tot de florentijnse school houdt geen vooringenomenheid in of het moest zijn de sterke voorkeur voor de vergelijkende methode. Maar ook dit is weer geen absolute eis: 'Wij zijn geen maniakken van welke richting of welke methode ook'.

Het eerste nummer bevat inderdaad een aantal artikelen over vergelijkende politicologie, en wel van Sartori zelf en van Lijphart. Van de laatste is een herziene versie van een IPSA-paper uit 1969 opgenomen. Uit de plannen van de redactie blijkt dat, ook in de toekomst bepaald niet uitsluitend artikelen van Italianen zullen worden opgenomen. Wel worden alle artikelen in het Italiaans afgedrukt, met een korte samenvatting in het Engels.

Het eerste nummer van het tijdschrift maakt zowel wat vormgeving als wat inhoud betreft een degelijke en goed verzorgde indruk. Wel rijst de vraag, waarop Sartori in zijn voorwoord het exclusivisme van dit Rivista nu precies baseert. Al 37 jaar bestaat in Italië een tijdschrift 'Il Politico', met als ondertitel 'Rivista Italiana di Scienza Politiche', Italiaans tijdschrift voor politieke wetenschappen. Het wordt verzorgd door het Instituut voor Politieke Wetenschappen van de universiteit van Pavia en is tevens het officiële mededelingenorgaan voor de Italiaanse Vereniging voor Politieke en Sociale Wetenschappen, aangesloten bij de I.P.S.A. Afgaande op de inhoud krijgt men de indruk dat in Il Politico een ruimere schakering aan onderwerpen aan de orde komt dan in Sartori's Rivista, maar of hiermee de grenzen van de wetenschap der politiek op ontoelaatbare wijze worden overschreden staat voor mij niet bij voorbaat onomstotelijk vast. Het wetenschappelijk exclusivisme, waarmee Sartori zijn geesteskind besprenkelt, doet dan ook, zacht gezegd, wat merkwaardig aan.

Jan van Putten

De Gids, 134e jaargang nr. 9/10 - 1971, Speciaal Nummer 'Technologie en Politiek'

Administrateur: Meulenhoff-Bruna, Amsterdam, ongeveer 180 pp.

Met het samenstellen van een speciaal nummer over 'Technologie en Politiek' heeft de redactie van 'De Gids' zich begeven op een door de politicologie nog nauwelijks betreden terrein, dat daarom echter niet minder belangrijk is voor politicologen. Onder technologie wordt door de redactie van 'De Gids' verstaan: 'het veranderen van natuurproducten in kunstproducten'. Dit veranderen wordt gezien als een han-